

مبانی پیشگیری از جرم

(مجموعه مقالات)

تحقیق و ترجمه
دکتر غلامرضا محمدنسل

سرشناسه : محمدنسل، غلامرضا، ۱۳۴۵- گردآورنده، مترجم

عنوان و نام پدیدآور : مبانی پیشگیری از جرم (مجموعه مقالات) /

تحقیق و ترجمه غلامرضا محمدنسل

مشخصات نشر : تهران: نشر میزان، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری : ۱۹۲ ص.

فروست : ۶۴۱

شابک : 978-964-511-440-2

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

یادداشت : کتاب حاضر مجموعه ای از مقالات است که از منابع

مختلف گردآوری و ترجمه شده است.

یادداشت : واژه نامه

موضوع : جرم و جنایت -- پیشگیری -- مقاله ها و خطابه ها

موضوع : جرم شناسی -- مقاله ها و خطابه ها

رده بندی کنگره : HV ۷۳۱۱/۸۱۴۴

رده بندی دیویی : ۳۴۳/۴

شماره کتاب شناسی ملی : ۲۹۴۲۲۱

۶۴۱

نشر میزان

مبانی پیشگیری از جرم

دکتر غلامرضا محمدنسل

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۱

قیمت: ۷۰۰۰ تومان

شماره: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۱۱-۴۴۰-۲

دفتر مرکزی: خ شهید بهشتی، بعد از تقاطع سهروردی، خ کاووسی فر، کوچه نکبسا، پلاک ۳۲، تلفن ۸۸۵۳۹۱۳۱

فروشگاه مرکزی: خ انقلاب، روبروی درب اصلی دانشگاه تهران، ابتدای خ فخرآزی، پلاک ۸۳، تلفن ۶۶۴۶۷۷۷۰

واحد پخش و فروش: خیابان سمیه، بین مفتح و فرصت، پلاک ۱۰۲، تلفن، ۸۸۳۳۹۵۲۹-۳۱

پست الکترونیکی: mizannasher@yahoo.com وب سایت: www.mizan-law.ir

فهرست مطالب

مقدمه مترجم	۱۱
۱: رهنمودهای سازمان ملل متحد در مورد پیشگیری از جرم	
مقدمه	۱۴
رهنمودهای همکاری و مساعدت قضایی در زمینه پیشگیری از جرائم شهری (۱۹۹۵)	
(ECOSOC RES. 1995/9)	۱۶
الف - طراحی و اجرای فعالیتهای مربوط به همکاری و مساعدت	۱۶
یک - اتخاذ رویکرد محلی در مورد مسائل	۱۶
دو - طرح اجرایی منسجم برای پیشگیری از جرم	۱۶
(الف) تعریف (موارد زیر):	۱۷
(ب) توجه به دخالت دادن نهادهای ذیربط در طراحی: به ویژه:	۱۷
(پ) در نظر گرفتن عوامل مرتبط با طرح اجرایی پیشگیری از جرم مانند:	۱۷
(ت) مد نظر قرار دادن حمایت از طرح در سطوح مختلف (شامل):	۱۸
ب - اجرای برنامه	۱۹
یک - (وظایف) مقامات مرکزی:	۱۹
دو - (وظایف) مقامات در سایر سطوح	۱۹
تلاش برای ارتقای پیشگیری موثر از جرم	۱۹
ضمیمه: رهنمودهای پیشگیری از جرم	۲۲
یک. مقدمه	۲۲
دو. چهارچوب مفهومی	۲۲

۲۴	سه - اصول اساسی
۲۵	چهار - سازماندهی، شیوه‌ها و رویکردها
۲۶	الف - سازماندهی ساختارهای دولتی
۲۷	ب. روش‌ها
۲۸	پ. رویکردها
۳۰	پنج. استانداردها و معیارها

۲: سرمایه‌گذاری هوشمندانه در پیشگیری از جرم

۳۴	دبیاچه
۳۵	مقدمه
۳۵	لزوم تدبیر در بین‌المللی در تامین امنیت شهرها
۳۶	ارزیابی وضعیت فعلی جرم
۳۷	اثر بخش بودن تدابیر کاهش جرم
۳۷	عوامل خطر
۳۷	کلی‌نگری نسبت به عوامل خطر
۳۹	هدف قرار دادن عوامل خطر برای کاهش بیشتر جرم
۴۱	سودمندی هدف قرار دادن عوامل خطر
۴۳	نمونه‌هایی از برنامه‌های موفق در برخی از کشورها
۴۵	گرایش انگلستان به پیشگیری با صرف بهتر (نه بیشتر) بودجه
۴۷	پیشگامی فرانسه در قراردادهای محلی پیشگیری از جرم
۴۸	استفاده هلند از راهبردهای مبتنی بر آموزش
۴۸	پیشگیری از جرم در مناطق جرم‌خیز نیوزلند
۴۹	نتیجه‌گیری: نظارت خوب برای پیشگیری از جرم
۵۰	منابع و مآخذ

۳: نقش فرصت در ارتکاب جرم

مقدمه	۵۶
نظریه‌های جدید مرتبط با فرصت ارتکاب	۵۶
دیدگاه فعالیت روزمره	۵۷
نظریه الگوی جرم	۵۹
دیدگاه انتخاب معقول	۶۰
اصول نظریه فرصت و جرم	۶۳
اصل اول - فرصت‌ها در ایجاد تمام جرائم نقش ایفا می‌کنند.	۶۳
اصل دوم - فرصت‌های جرم بسیار خاص هستند	۶۶
اصل سوم - فرصت‌های ارتکاب تقارن زمانی و مکانی دارند	۶۸
اصل چهارم - فرصت‌های جرم به فعالیت‌های روزمره بستگی دارند	۶۹
اصل پنجم - یک جرم، فرصت برای جرم دیگر ایجاد می‌کند	۷۱
اصل هفتم - تغییرات اجتماعی و فنی، فرصت‌های جدید جرم را تولید می‌کنند	۷۶
اصل هشتم - جرم می‌تواند از طریق کاهش فرصت‌های ارتکاب، پیشگیری شود ..	۷۸
اصل نهم - کاهش فرصت‌ها معمولاً موجب اجابایی جرم نمی‌شود	۷۹
اصل دهم - کاهش متمرکز فرصت می‌تواند کاهش گسترده‌تری را در جرم موجب شود	۸۳
نتیجه‌گیری	۸۶
منابع جهت مطالعه بیشتر:	۸۷

۴: نظریه تقارن فرصت جرم

تعاریف	۹۱
حوزه‌های کاهش جرم	۹۲
فرآیند پیشگیری: از مسائل جرم تا راه‌کارهای پیشگیری از جرم	۹۴
مداخله	۹۷
فضای مداخله: پیشگیری از جرم و تقارن فرصت جرم	۹۸
اجرا	۱۰۰

۱۰۰.....	هدف‌گذاری
۱۰۱.....	جا انداختن اجرا در جامعه
۱۰۳.....	سطوح اجتماعی اقدام
۱۰۵.....	مدیریت: برنامه‌ریزی، بازخورد، نظارت و ارزیابی
۱۰۶.....	مدیریت تاکتیکی طرح‌های کاهش جرم
۱۰۷.....	گام‌های فرارو
۱۰۸.....	نتیجه‌گیری

۵: استانداردهای پیشگیری از جرم

۱۱۲.....	مقدمه
۱۱۵.....	تعریف پیشگیری از جرم
۱۱۶.....	پیشگیری اصلاحی از جرم
۱۱۶.....	پیشگیری سازمان‌یافته از جرم
۱۱۹.....	پیشگیری از جرم مبتنی بر جامعه
۱۲۰.....	تجزیه و تحلیل اطلاعات - پیش‌شرط پیشگیری
۱۲۳.....	استانداردهای پیشگیری از جرم
۱۲۴.....	مولفه‌ها
۱۲۴.....	سازمان
۱۲۵.....	مدیریت
۱۲۵.....	عملیات
۱۲۵.....	نتیجه‌گیری
۱۴۱.....	نتیجه‌گیری
۱۴۲.....	واژه نامه

۶: تکنیک‌های پیشگیری از جرم

۱۴۸.....	مقدمه
۱۴۹.....	تاریخچه و اصول پیشگیری از جرم

پیشگیری از جرم.....	۱۵۲
تعریف.....	۱۵۲
دسته‌بندی‌های پیشگیری از جرم.....	۱۵۳
عناصر لازم برای وقوع جرم.....	۱۵۴
اصول کاهش فرصت جرم.....	۱۵۴
مدیریت خط.....	۱۵۵
تعریف.....	۱۵۵
شکل‌های خطر.....	۱۵۵
چهار دی در مورد تامین امنیت فیزیکی.....	۱۵۷
بازدید امنیتی.....	۱۵۸
هدف.....	۱۵۸
رویکرد سستی.....	۱۵۸
رویکرد راهبردی.....	۱۵۸
رهنمودهای بازدید نمونه امنیتی - اماکن تجاری.....	۱۵۹
حداکثر زیان ممکن در اثر عمل مجرمانه.....	۱۵۹
محافظت مستقیم از آماج‌های جرم.....	۱۶۰
رهنمودهای بازدید نمونه امنیتی - منازل مسکونی.....	۱۶۳
حداکثر خسارت ممکن و احتمالی بر اثر ارتکاب جرم (برآورد آماج‌های جرم).....	۱۶۳
حمایت مستقیم از آماج جرم.....	۱۶۳
آموزش اعضای خانواده.....	۱۶۳
ظاهر ساختمان.....	۱۶۳
بیرون و پیرامون ساختمان.....	۱۶۴
نظارت.....	۱۶۴
کشف نفوذ به ساختمان.....	۱۶۴
گزارش کتبی بازدید امنیتی.....	۱۶۵
اطلاعات بازدید.....	۱۶۵
موانع امنیتی: تکنیک‌هایی برای کاهش فرصت جرم.....	۱۶۵

- ۱۶۶..... نخستین خط دفاعی - موانع پیرامونی
- ۱۶۶..... دومین خط دفاعی - خروجی‌های ساختمان
- ۱۷۲..... سومین خط دفاعی: کنترل ورودی‌ها
- ۱۷۳..... نتیجه‌گیری

۷: چکیده مباحث پیشگیری از جرم

- ۱۷۶..... مقدمه
- ۱۷۶..... تبیین موارد جرم و ناامنی
- ۱۷۸..... اولویت اقدامات پیشگیرانه اولیه
- ۱۸۲..... اقتصادی بودن سرمایه‌گذاری در پیشگیری
- ۱۸۴..... ائتلاف برای پیشگیری
- ۱۸۵..... مشارکت در پیشگیری
- ۱۸۶..... تاثیر پیشگیری از جرم بر کیفیت زندگی
- ۱۸۸..... واژه‌نامه
- ۱۹۱..... فهرست منابع

مقدمه مترجم

امروزه جرم و بی‌نظمی از پدیده‌هایی هستند که سبب آزار مردم شده‌اند و گسترش جوامع و شهرنشینی لجام گسیخته نیز به این مشکل دامن زده است. از گذشته‌های دور، کارآمدترین سلاح بشر برای مهار جرم و ناهنجاری، تدابیر واکنشی و سرکوب‌گرانه بوده است، زیرا باور عمومی بر این بود که برخورد سرکوبگرانه و اعمال مجازات نه تنها بازدارندگی شخصی داشته و خود بزه‌کاران را از ارتکاب جرم باز می‌دارد، بلکه با ارباب سایرین، موجب بازدارندگی عمومی نیز می‌شود. متأسفانه در طول سالیان دراز، رویکرد سرکوبگرانه به تنهایی نتوانسته است مشکل رو به رشد جرم و ناامنی حاصل از آن را متوقف کند. همین امر موجب ظهور رویکرد جدیدی مبنی بر اتخاذ تدابیر پیشگیرانه در کنار سرکوبی شده است.

هر چند که در تعالیم ادیان الهی علی‌الخصوص دین مبین اسلام همواره بر تزکیه و دوری از معاصی به عنوان اساسی‌ترین روش پیشگیری از جرم و کژمداری تأکید شده است، لیکن ارائه مدل‌های جدید پیشگیری به عنوان یک راهبرد اصلی در سیاست جنایی عمری چندان طولانی ندارد. در هر حال جوامع دینی به واسطه دستورات الهی و جوامع غیر دینی نیز از طریق خردورزی به این نتیجه رسیده‌اند که سرزنش‌پذیری در امر پیشگیری بسیار سودمندتر از صرف هزینه جهت واکنش‌های متاخر بر وقوع جرم است. بر همین اساس در کشورهای مختلف، نهادهای دولتی و غیر دولتی اقدامات فراوانی را در زمینه پیشگیری از وقوع جرم سازماندهی و اجرا می‌کنند.

نگارنده با توجه به علاقمندی به تحقیق در زمینه پیشگیری از جرم، اقدام به تحقیق در متون لاتین موجود در این زمینه و ترجمه کامل یا تلخیص برخی از آنها نمود که پس از آماده شدن کار و ملاحظه آن توسط برخی از اساتید محترم با تشویق برخی از استادان محترم دانشگاه تهران بخصوص جناب آقای دکتر علی آزمایش و اعلام نظر آنان مبنی بر مفید بودن این مطالب در توسعه فرهنگ پیشگیری از جرم در جامعه اقدام به چاپ مجلد اول تحت عنوان «پلیس و پیشگیری از جرم» گردید.

اکنون پس از گذشت چند سال از چاپ اول و نایاب شدن کتاب و با توجه به مراجعه و درخواست دانشجویان و محققین محترم بر آن شدم که چاپ دوم را نیز با برخی تغییرات و اصلاحات لازم و صفحه آرایی جدید در اختیار خوانندگان محترم قرار دهم و با توجه به افزوده شدن مطالب جدید تصمیم گرفتم که کتاب را در دو مجلد در اختیار خوانندگان محترم قرار دهم. بر همین اساس مقالات مرتبط با مباحث مبنایی از مجلد مذکور تفکیک شده و با عنوانی جدید تقدیم حضور می‌گردد. با مذاکرات انجام شده با دوست دانشمندم استاد محترم جناب آقای دکتر شیری استاد محترم دانشگاه تهران و مدیر انتشارات وزین میزان، مقرر شد چاپ کتاب حاضر توسط موسسه مذکور انجام شود که در همین جا از زحمات ایشان و همکاران محترم قدردانی می‌نمایم.

در خاتمه ضمن تشکر از همسر فاضل و فرزندانم که با صبر و تحمل مجال و فرصت تحقیق و نگارش را برای اینجانب مهیا نمودند و همچنین سایر دوستان و همکارانی که با اظهار لطف خود مشوق اینجانب بودند، کمال تشکر و امتنان را دارم. بدون تردید کار حاضر عاری از نقص نیست. بر همین اساس امید واثق دارد که خوانندگان محترم هر گونه نظرات اصلاحی خود را به عنوان هدیه‌ای فاخر به نگارنده این سطور یادآوری نمایند.

دکتر غلامرضا محمد نسل

آبان ماه ۱۳۹۱ - تهران

رهنمودهای سازمان ملل متحد
در مورد پیشگیری از جرم^۱

www.ketab.ir

۱. مطلب حاضر ترجمه متن زیر است:

UNITED NATIONS Office in Drugs and Crime, "PROMOTING THE PREVENTION OF CRIME: Guidelines and Selected Projects", 2004 , Obtained from:
www.un.org/English

مقدمه

در سراسر جهان، چه در کشورهای در حال توسعه و چه در کشورهای توسعه یافته، شهروندان عادی بطور روزافزونی نگران سرقت اموال و اعمال خشونت علیه خود یا خانواده شان هستند.

برنامه جرم سازمان ملل متحد^۱ از بدو تشکیل خود، نیاز به اتخاذ تدابیر موثر برای پیشگیری از جرم را احساس کرد.

کنگره ششم سازمان ملل متحد در مورد پیشگیری از جرم و اصلاح بزهکاران که در سال ۱۹۸۰ در کاراکاس^۲ تشکیل شد، تأکید داشت که باید تلاش‌های بیشتری برای یافتن رویکردهای جدید و تولید تکنیک‌های بهتر برای پیشگیری از جرم به عمل آید.

کنگره هفتم که در سال ۱۹۸۵ در میلان تشکیل شد، طرح اجرایی و اصول رهنمودی برای پیشگیری از جرم و عدالت کیفری را تصویب کرد که بر پیشگیری از جرم به عنوان بخشی از سیاست اجتماعی تأکید داشت (و شامل موارد زیر بود): ارتباط میان توسعه و بزهکاری، مطالعه در مورد لطمات اجتماعی جرم، برنامه ریزی بین بخشی،^۳ شرکت دادن جامعه در تلاش‌های پیشگیری از جرم، شکل‌های سستی کنترل اجتماعی، حمایت از بزه‌دیدگان، حاشیه‌نشینی اجتماعی و بی‌عدالتی، ارزیابی دوره‌ای سیاست‌های عدالت کیفری، دسترسی نامحدود اشخاص به دستگاه قضایی، همکاری علمی و همکاری میان کشورهای در حال توسعه.

کنگره هشتم که در سال ۱۹۹۰ در هاوانا^۴ تشکیل گردید، قطعنامه ویژه‌ای را در مورد پیشگیری از جرائم شهری تصویب کرد.

کنگره دهم که در سال ۱۹۹۵ در قاهره تشکیل شد، از کمیسیون پیشگیری از جرم سازمان ملل متحد درخواست کرد که رهنمودهای پیشنهاد شده در زمینه پیشگیری از جرائم شهری را نهایی و تصویب کند. این کار را شورای اقتصادی و اجتماعی^۵ سازمان

1. The United Nations Crime Programme

2. Caracas

3. Intersectoral planning

4. Havana

5. The Economic and Social Council

ملل متحد در سال ۱۹۹۵ انجام داد و رهنمودهای مذکور در جزوه حاضر درج شده است.

در سال ۱۹۹۷، شورای اقتصادی و اجتماعی کار بیشتر بر "شرایط پیشگیری مسئولانه از جرم: استانداردها و معیارها" را توصیه کرد.

در سال ۱۹۹۹، گروهی از کارشناسان برای اصلاح شرایط پیشگیری مسئولانه از جرم در بوئنوس آیرس^۱ تشکیل جلسه دادند. در همان سال در مونترال، یک کنفرانس بین المللی توسط مرکز بین المللی پیشگیری از جرم جهت کسب آمادگی برای کنگره دهم تشکیل شد. در سال ۲۰۰۰، کارگاهی در مورد سهیم کردن جامعه در پیشگیری از جرم در کنگره وین اجرا شد.

نشست وین بیانیه‌ای را تصویب کرد که جوامع مختلف از دولت‌ها، سازمان‌های بین المللی و جامعه مدنی را در رابطه با پیشگیری از جرم ترغیب می‌کرد. متعاقباً مجمع عمومی از دولت‌ها درخواست کرد که از طرح اجرایی برای اعمال بیانیه وین به شماره (۵۶/۲۶۱) استفاده کنند.

در سال ۲۰۰۲، شورای اقتصادی و اجتماعی رهنمودهای پیشگیری از جرم را مورد پذیرش قرار داد که این رهنمودها نیز در این جزوه آمده است. شورای مذکور انتشار گسترده‌تر رهنمودها در حد ممکن را تشویق و دولت‌های عضو را ترغیب به تقویت شبکه‌های بین المللی پیشگیری از جرم، تبادل تجربیات موفق با امیدوار کننده و قابل دسترس ساختن این آگاهی برای جوامع سراسر جهان، نمود.

رهنمودهای همکاری و مساعدت فنی در زمینه پیشگیری از جرائم شهری (۱۹۹۵)
(ECOSOC RES. 1995/9)

الف - طراحی و اجرای فعالیتهای مربوط به همکاری و مساعدت

۱- پروژه‌های مشارکت برای پیشگیری از جرائم شهری باید اصول زیر را مد نظر قرار دهد.

یک - اتخاذ رویکرد محلی در مورد مسائل

۲. جرائم شهری با خصوصیت تنوع عوامل و اشکال آنها شناخته می‌شوند. بنابراین، اتخاذ برحوردی چند وجهی و ارائه پاسخ هماهنگ در سطح محلی و بر طبق یک طرح منسجم پیشگیری از جرم، اغلب مفید خواهد بود. چنین طرحی باید شامل موارد زیر باشد:

(الف) انجام تحقیق محلی آسیب‌شناسانه در مورد پدیده جرم، خصوصیات آن، عوامل منجر به جرم، شکل جرم و محدوده آن،

(ب) مشخصات نهادهای ذیربطی که بتوانند در اجرای تحقیق تشخیصی فوق‌الذکر در زمینه پیشگیری از جرم و همچنین مبارزه با جرم شرکت کنند، به عنوان مثال موسسات عمومی (ملی یا محلی)، مقامات انتخابی محلی، بخش خصوصی (انجمن‌ها، سرمایه‌گذاران)، بخش داوطلب، نمایندگان جامعه و غیره.

(پ) در صورت لزوم، برقراری مکانیسم‌های مشاوره برای افزایش ارتباط نزدیک، تبادل اطلاعات، کار مشترک و تدوین راهبرد همسان،

(ت) گسترش راه حل‌های ممکن برای مسائل محلی.

دو - طرح اجرایی منسجم برای پیشگیری از جرم

۳. مولفین یک طرح اجرایی منسجم برای پیشگیری از جرم به منظور جامع و موثر بودن آن باید (اقدامات زیر را انجام دهند):